Nr. 32-33. Kraków, październik, listopad 1912. Rocznik IV.

KRAKOWIANIN

ORGAN TOWARZYSTWA WŁAŚCICIELI REALNOŚCI.

Członkowie Towarzystwa Właścicieli Realności otrzymują to pismo **bezpłatnie**. – Dla **niečłonków** abonament roczny 6 Koron (sześć). – Numer pojedynczy 50 halerzy.

Redakcya i administracya: ulica Karmelicka L. 15, I. p.

Ogłoszenia przyjmuje Administr. *Krakowianina*, Karmelicka 15, I. p. Od miejsca za wiersz drobnym drukiem (petit) 20 h. – Przy zamówieniach stałych znaczny opust. – Nadesłane 60 h. za wiersz.

Biuro Towarzystwa właścicieli realności znajduje się przy **ulicy Karmelickiej L. 15, I-sze piętro** i otwarte jest dla członków codziennie od godziny **9 do 12** przed południem i od godziny **3½ do 5** po południu z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

Po myśli § 6 a statutu usilnie prosimy Szanownych Członków, którzy dotąd wkładki nie uiścili o jak najszybsze zapłacenie tejże.

Przed kilku dniami Wystawa architektury i wnętrz w otoczeniu ogrodowem została zamkniętą. Nie było to szablonowe dzieło mające na celu reklamę i zysk; przeciwnie, inicyatorzy dzieła zakreślili sobie zadanie szerokie o charakterze natury pedagogiczno społecznem, mając na celu propagandę tak żywotnego obecnie prądu budowania domów mieszkalnych jednopiętrowych w ogrodzie. Aby dać architektom podnietę, a publiczności możność ocenienia korzyści tego sposobu budowania, rozpisała delegacya architektów polskich (D.A.P.), która to instytucya wspólnie z Towarz. polskiej sztuki stosowanej (P.S.S.) była inicyatorką wystawy,— pięć konkursów na rozmaite typy domów mieszkalnych od domku robotniczego począwszy, do willi, czyli dworku jednopiętrowego na jedną zamożną rodzinę.

Konkursa te przyniosły obfity i wyborny plon w postaci kilkudziesięciu projektów. Jako nowy a praktycznie pomyślany warunek konkursu wymagany był model domu. To też publiczność z wielkiem zainteresowaniem oglądała gustownie wykonane, nieraz wprost artystycznie wykończone i pomalowane małe domki w ogródkach orjentując się równocześnie znacznie łatwiej w planach umieszczonych obok modelu.

I to było także jednem z zadań wystawy: wzbudzić zainteresowanie do architektury rodzimej, gdyż wykluczywszy style historyczne architekci dążyli przy projektowaniu tych domów do znalezienia typu swojskiego, miłego oku Polaka. Trzeba przyznać, że wiele projektów jak np. Zdzisława Mączeńskiego, Tadeusza Zielińskiego z Warszawy, i architektów K. i T. Stryjeńskich, odznaczały się przedewszystkiem między pierwszymi nagrodami właśnie tym swojskim charakterem.

Oprócz modeli przy konkursowych projektach przesłał cały szereg architektów (w tem kilku z Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Królestwa Polskiego) modele na domy, wille, pałace w otoczeniu ogrodowem, a słuchacze lwowskiej Politechniki kilkanaście modeli na kościółki wiejskie. Uziembło wypełnił jednę salę projektami wnętrz, polichromii, mozaik i witrażów.

Sztuka kościelna znalazła swój wyraz w bardzo gustownie zaprojektowanej „kaplicy pałacowej" dziele Jana Bukowskiego. Nie potrzebujemy chyba dodawać, że znany krakowski Zakład witrażów i mozaiki architekty Żeleńskiego wykorzystał pole do popisu w ołtarzowym antepedium z mozaiki marmurowo-szklanej i oknach bardzo gustownych. Tenże zakład wykonał w pawilonie teatralnym (efektownie ozdobionym przez K. Frycza w miarę kolorową polichromią) oraz restauracyjnych salach bardzo ładne i praktyczne lampy i latarnie. Podkreślamy tę nowość mogącą mieć zastosowanie w klatkach schodowych naszych realności oraz w lokalach publicznych. Firma M. Jarra wystąpiła ze wspaniałym dziełem rzeźbiarza J. Szczepkowskiego, wielki ołtarz z bronzu kuty). Stolarnia Burzyńskiego wystawiła konfesyonał pomysłu Dr. St. Kunzeka.

Wystawa materyałów budowlanych pięknie pomyślana przez prezesa Komitetu wykonawczego wystawy prof. Ekielskiego dała poznać produkta kilkudziesięciu firm polskich z pod wszystkich trzech zaborów. Kolumnada dająca bardzo ładny efekt architektoniczny wykonaną została przez kilkanaście kamieniołomów, z których nie wszystkie są dotychczas dosyć wykorzystywane przez naszych pp. przedsiębiorców. Ten dział wystawy, acz może nie kompletny wskutek ospałości wielu przemysłowców i wytwórców, pozwolił sobie zdać sprawę z postępu w dziedzinie produkcyi polskiej na polu przemysłu budowlanego.

Największą atrakcyą był bezsprzecznie dworek pod-

miejski dla „średnio zamożnej rodziny", dzieło Józefa Czajkowskiego, jednego z głównych projektantów wystawy (jego dziełem był także pawilon teatralny i wspólnie z architektą L. Wojtyczką pawilon główny) o fasadzie skromnej a przecież w ustosunkowaniu architektonicznych części i kolorycie tak miłej oku polskiemu. Z jednej strony ganek z kolumnadą z drugiej weranda i balkon dawały możność delektowania się prześlicznym w pomyśle i wykonaniu ogrodem (projektantem tej części wystawy był Dr. S. Goliński). Wnętrze, aczkolwiek wbrew woli autora nieco niskie i wskutek rozszerzenia pierwotnie zakreślonego planu zmienione, miało kilka usterek, wskazywało na ideał artysty wytworzenia szeregu pokoi jasnych, wygodnie a praktycznie urządzonych. Cały szereg artystów tej miary co Bartłomiejczyk, Jan Bukowski, K. Frycz, J. Czajkowski, W. Małkowski, Tichy, Trojanowski, Uziembło dał projekta na urządzenia wewnętrzne wykonane wzorowo przez krakowskie firmy tapicerskie i stolarskie. Był to bezsprzecznie rekord gustu i artystycznej miary, w znakomitem wykonaniu. Dowód, że nie potrzeba nam już Wiednia i Berlina, aby mieć umeblowanie najwykwitniejsze.

Jeśli chodziło znowu o skromniejsze wyposażenie wnętrza, dawały domki robotnika (projekt Fr. Mączyńskiego w całości), oraz rękodzielniczy (architekty Prof. Szyszko-Bohusza, meble K. Maszkowskiego) wzory, jak małymi środkami można dom dobrze wybudować i urządzić. Warsztat stolarski wyposażył w maszyny najnowsze Miejski intytut dla rękodzieł i przemysłu (Dyr. Till). Zagroda włościańska projektu Z. Kalinowskiego (razem 4 budynki) dawała dobry pomysł gustownego urządzenia wszystkiego co potrzebne naszemu rolnikowi. Za sadem wzorowym wybudował architekt W. Krzyżanowski „gospodę" o bardzo miłej fasadzie a małe kramy architekt T. Stryjeński. Całość wystawy ozdobiona i otoczona starymi drzewami, robiła niesłychanie miłe wrażenie, tak przez wytworny dobór miejsca, jak przez smak artystyczny i gust autorów na każdym kroku uwidoczniony.

Jeśli finansowy rezultat był ujemny wskutek wprost fatalnej pogody przez cały prawie czas trwania, wystawy to niemniej m o r a l n y s u k c e s j e s t b a r d z o d u ż y i ogólnie uznany. To też słowa Protektora wystawy Arcyksięcia Karola Stefana zwrócone do głównego jej inicyatora i twórcy Jerzego Warchałowskiego (prezesa Tow. polskiej sztuki stosowanej): „winszuję Panom serdecznie, wystawa jest śliczna; z naciskiem podnoszę, że nie widziałem tu n i c b a n a l n e g o" niejednokrotnie bywały powtarzane prezesowi Komitetu Radcy Dworu Horoszkiewiczowi i sekretarzowi inż. Żeleńskiemu przez pp. Ministrów i licznych dygnitarzy. Esperantyści i technicy polscy podczas zjazdów wyrażali też jasno swój zachwyt i uznanie dla niestrudzonych twórców dzieła.

Wystawa była dobrą w pomyśle, piękną w wykonaniu. Oby wpłynęła dodatnio na zapatrywania ogółu o sposobie budowania., a naszym pp. architektom dała impuls do wytworzenia rodzimego stylu.

Redakcya.

PROTOKÓŁ.

posiedzenia Wydziału Towarzystwa właścicieli realności w Krakowie w dniu 24 września 1912.

Obecni: prezes Dr. Mussil, wiceprezesi inż. Krzyżanowski i inż. Żeleński, sekretarz Dr. Szołajski, skarbnik Hoffman i pp. radca Niemetz, dyr. Tchórzewski, radca Stachowski, Dr. Mączka, Czapnicki.

Nieobecność usprawiedliwili pp. Dr. Steinberg, Dr. Krzetuski, radca Miedniak.

P o r z ą d e k d z i e n n y:

1. Sprawy bieżące.
2. Odczytanie protokółu z ostatniego posiedzenia.
3. Wydanie opinii w sprawie noweli do § 18 ust. budowlanej dla m. Krakowa (co do wysokości domów). Refer. wiceprezes inż. Stanisław Krzyżanowski.
4. Wnioski członków.

Prezes po powitaniu zebranych, komunikuje nadesłane przez Komitet zaproszenie do udziału w ob-

PROJEKT

zmiany noweli z dnia 28 marca 1910 L. 89 Dz. u. kraj. do § 16 ust. budowl. proponowany przez Komisyę z łona Wydziału Towarzystwa właścicieli realności wybranej, na posiedzeniu Wydziału dnia 19 stycznia 1911 imieniem Komisyi przez sekretarza Dra Steinberga przedstawiony, a przez Walne Zgromadzenie dnia 4-go lutego 1912 r. jednogłośnie uchwalony.

(Dokończenie).

Połowa, względnie $^1/_4$ część kosztów przypadających na właścicieli realności do zapłaty, oblicza się w zasadzie według długości frontów, atoli nie może suma wypośrodkowana, przypadająca na poszególnego właściciela, przekraczać przy realnościach podlegających podatkowi domowo-czynszowemu, połowy jednorocznego, urzędownie sprostowanego czynszu brutto, a to w czasie ustalenia kosztów regulacyi, saś przy parcelach nie zabudowanych, nie może przekraczać $3^1/_2\%$ wartości parceli, wypośrodkowanej przez Gminę przy współudziale znawców (proponowanych w połowie przez Gminę, w połowie przez interesowanych właścicieli realności). Koszta wypośrodkowane płante są w zasadzie w 10 rocznych ratach, płatnych kwartalnie w terminach płatności podatków gminnych, z przypisaniem 5% odsetek, za hipotecznem zabezpieczeniem. Właścicielowi wolno także przypadającą należytość odrazu zapłacić, a musi to uczynić przed przystąpieniem do zabudowania parceli lub do przebudowy lub odbudowy domu

Chodniki.

Do § 16 lit. b. — Przed każdą zabudowaną lub na składy zajętą realnością, położoną przy powierzchni komunikacyjnej ma być położony przez organa Gminy chodnik według jakości i szerokości przez Magistrat oznaczyć się mającej, a to za zwrotem kosztów chodnika przez właściciela realności i każdy właściciel zabudowanej realności, przed którą z chwilą wejścia w życie tej ustawy, chodnika jeszcze niema, obowiązany będzie w przeciągu roku od wejścia w życie tej ustawy, chodnik ten według wskazówek Magistratu przez organa Magistratu za zwrotem kosztów postawić, atoli z wyjątkiem krawężników, które należą do urządzenia toru jezdnego.

Również każdy właściciel, przy nowem zabudowaniu swojej parceli, obowiązany będzie równocześnie z wykończeniem budowy postawić przez organa Gminy nowy chodnik, za zwrotem kosztów Gminie, wzdłuż tej zabudo-

chodzie Skargowskim, tudzież treść rozporządzenia Magistratu z 7 września b. r., obejmującego przepisy mające zapobiegać zakładaniu konstrukcyi żelazno-betonowych przy instalacyi wodociągów, przewodów elektrycznych etc. — zawiadamia o wydrukowaniu kosztem Towarzystwa referatu Dr. Szołajskiego o magistrackim projekcie wprowadzenia opłaty od przyrostu wartości gruntów, tudzież o wypowiedzeniu umowy przez obecnego dzierżawcę inseratów w *Krakowianinie*.

Po przyjęciu protokołu z ostatniego posiedzenia Wydziału udzielił Prezes głosu wiceprezesowi inż. p. Krzyżanowskiemu, który wygłosił referat o magistrackim projekcie noweli do § 18. obecnie obowiązującej ustawy budowlanej. Referent podnosi, że ograniczenie wysokości domów jednopiętrowych bez względu na szerokość ulicy — do 9 metrów jest bezcelowem utrudnieniem. Wszak według dotychczas obowiązującej ustawy podłoga parteru ma być o 1 metr wzniesioną nad poziom ulicy. Według przyjętego w Krakowie zwyczaju wysokość piętra wynosi przeważnie 4 metry — zatem parter z I piętrem wynosi 8 metrów, a z jednometrowem podniesieniem podłogi 9 metrów. Gdy doliczymy ścianę kolankową u strychu i pomieszczenia gzymsu głównego we wysokości przynajmniej 1 metra, otrzymamy już wysokość 10 metrów t. j. więcej niż obejmuje wniosek Magistratu.

Jeśliby zaś dom miał stanąć na suterenach musiałaby wysokość wzróść jeszcze o jeden metr, czyli wynieść 11 metrów.

Ograniczenie wysokości domów jednopiętrowych do 9 metrów zmusiłoby do budowania mieszkań o niższych pokajach, uniemożliwiłoby budowania suteren i przeszkodziłoby budowie jednopiętrowych pałacyków dla osób zamożnych.

Referent wskazuje na konieczność jasnego sformułowania kwestyi budowy domów czteropiętrowych — w tym duchu, że domy na przedmieściach o frontach zwróconych ku plantacyom, o ile szerokość plant przenosi tam conajmniej dwukrotną wysokość projektowanych budynków, mogą być czteropiętrowe.

W domach czteropiętrowych muszą znajdować się obok klatek schodowych także windy osobowe.

Wreszcie podnosi referent iż nowela winna objąć również postanowienia co do oficyn (§ 24. ust. bud.) w tym duchu, że wysokość oficyn, stawianych w podwórzach domów nie może przenosić szerokość dziedzińców pomiędzy budynkiem frontowym a budować się mającą oficyną. — Referent wnosi, by Towarzystwo zniosło się ze Stowarzyszeniem Budowniczych w sprawie nadesłanej do zaopiniowania noweli i do ich opinii przystąpiło.

Po przeprowadzonej dyskusyi uchwalono wniosek referenta z tą zmianą, iż Towarzystwo ma samodzielnie swoją opinię — po porozumieniu się ze Stowarzyszeniem Budowniczych — Magistratowi przedłożyć.

Dyr. Tchórzewski zwraca uwagę, że fundusze Kas sierocych — mimo iż w nich lokowane są przeważnie fundusze osób w mieście zamieszkałych — bywają prawie wyłącznie lokowane na hipotekach wiejskich z zupełnem prawie pominięciem nieruchomości miejskich, byłoby zatem rzeczą pożądaną w system ten zmianę wprowadzić, zwłaszcza wskazaną obecnie gdy zastój kredytu hipotycznego daje się w mieście przykro odczuwać.

Dyr. Tchórzewski wnosi, by Towarzystwo zajęło się tą sprawą i poczyniło starania o rozdział w Kasie sierocej funduszów miejskich od wiejskich, o lokowanie funduszów miejskich w Kasie Oszczędności miasta Krakowa i o udzielanie z nich pożyczek na hipoteki miejskie. — Wniosek ten uchwalono i wypracowanie referatu w tym przedmiocie poruczono wnioskodawcy.

Wiceprezes inż. Żeleński wnosi, by Towarzystwo zajęło się urządzaniem dla swych członków pewnego rodzaju zebrań towarzyskich — na których omawianoby wspólne właścicielom sprawy.

Prezes Dr. Mussil wnosi, by uprosić wiceprezesa inż. Żeleńskiego o wygłoszenie na pierwszem takiem zebraniu jego interesującego odczytu o nowoczesnym sposobie budowy miast.

Wnioski pp. inż. Żeleńskiego i Dr. Mussila uchwalono — i na tem obrady o godzinie $8^1/_4$ wieczorem zamknięto.

---

wanej parceli. Skoro jednak właściciel raz już własnym kosztem chodnik według planu i wskazówek Magistratu przez organa Magistratu postawił, to dalsze utrzymanie naprawa, przerobienia, lub zmiana tego chodnika, przejdzie na koszt Gminy bez regresu do właściciela. Również utrzymanie, naprawa lub przerobienie istniejących już chodników, z chwilą wejścia w życie tej ustawy, będą wyłącznie kosztem Gminy uskuteczniane.

§ 16 lit. c. niezmieniony.

Parcelacya.

Do § 16 lit. d. — Postanowienie, że dla parcel zwykłych front ma wynosić 12 metrów pod *a)* odpada.

Do § 16 lit. g. — Objęcie ulicy przez Gminę nastąpi po całkowitem urządzeniu ulicy, zaintabulowaniu jej kosztem parcelującego na rzecz Gminy i z chwilą zabudowania przynajmniej 25% długości obustronnych frontów ulicy. Właścicielowi wolno jednak oddać ulicę tę w zarząd i opiekę Gminy, a Gmina winna przyjąć ulicę w zarząd i opiekę za opłatą należytości wedle taryfy przez Radę miasta uchwalić się mającej.

Koszta komisyi.

Do § 16 lit. k. — Koszta komisyjnych dochodzeń przewidzianych w niniejszej ustawie, spowodowanych żądaniem strony, ponosi strona interesowana i złoży je w kasie miejskiej wedle taryfy ustanowionej przez Radę miasta, zaś koszta komisyi wydelegowanych na zarządzenie Magistratu ponosi Gmina.

Nowe postanowienia.

Do § 16 lit. l. — Termina do zatwierdzenia planu budowy i planu parcelacyi przewidziane ustawą, winny być dotrzymane przez urząd budownictwa i w zakreślonych terminach załatwione. O ile strony interesowane nie otrzymają w terminie ustawą zakreślonym uchwały budownictwa miejskiego nie sprzeciwiającej się wniesionemu podaniu lub planowi, uważać należy odnośne podania i plany jako przychylnie załatwione i wolno interesowanym stronom wyciągnąć z tego odnośne konsekwencye i przystąpić do odnośnych czynności.

II. Zarazem zastanawiała się komisya ze względu na nowe dzielnice do Wielkiego Krakowa przyłączone, ze względu na nowe potrzeby budowlane, które tamże

PROTOKÓŁ

posiedzenia Wydziału Towarzystwa właścicieli realności w Krakowie z dnia 26 października 1912 r.

Obecni: prezes Dr. Mussil, wiceprezes inż. Żeleński, sekretarz Dr. Szołajski, X. prof. Dr. Korzonkiewicz, radca Dr. Krzetuski, Dr. Mączka, radca Stachowski, p. Sławiński.

Porządek dzienny:

1. Sprawy bieżące.
2. Odczytanie protokołu z ostatniego posiedzenia.
3. Sprawa przystąpienia Towarzystwa właścicieli realności w Galicyi do powstać się mającego Krajowego Związku Towarzystw właścicieli realności w Galicyi Zachodniej i Wielkiem Księstwie Krakowskiem. — (Ref. prezes Dr. Franciszek Mussil).
4. Sprawa wydania rozporządzenia co do ustalenia terminów i czasokresów do oddania lub objęcia przedmiotów najmu. (Ref. prezes Dr. Franciszek Mussil.
5. Wydanie opinii w sprawie noweli do § 18 ust. budowniczej dla m. Krakowa, (co do wysokości domów).
6. Wnioski członków.

Prezes zawiadamia obecnych o rezygnacyi p. dyr. Niemetza z godności członka Wydziału, spowodowanej nadmiarem zajęcia zawodowego.

Po przedstawieniu przez Presesa bieżących wpływów przystąpiono do porządku dziennego, i przyjęto protokół z poprzedniego posiedzenia do wiadomości.

Prezes referuje sprawę przystąpienia Towarzystwa do powstać mającego Związku Towarzystwa właścicieli realności w Galicyi zachodniej i Wielkim Księstwie krakowskim, jakoteż wykazuje konieczną potrzebę domagania się w tym kierunku zmiany w projekcie statutu zamierzonego Związku, aby Towarzystwu właścicieli realności przypadło odpowiednio do liczby jego członków ilość delegatów do Wydziału Związku.

Referat w całości przyjęto i uproszono Prezesa o podjęcie dalszej stosownej akcyi, by Związek przy uwzględnieniu żądań Towarzystwa co do zmian projektowanego najrychlej do skutku doszedł.

Następnie Prezes referuje sprawę wydania przez Namiestnictwo po porozumieniu z Sądem krajowym wyższym rozporządzenia o terminach oddawania i obejmowania przedmiotów najmu w Krakowie — przyczem wykazuje doniosłe znaczenie tej sprawy dla właścicieli realności, gnębionych zupełną anarchią panującą obecnie w tym względzie — co właścicieli naraża na znaczne szkody i wielkie nieprzyjemności. Po przeprowadzonej dyskusyi, uchwalono powierzyć Prezesowi wdrożenie stosownych kroków celem najrychlejszego uzyskania u Władz wydania takiego rozporządzenia.

Przystąpiono do rozpraw nad projektem noweli Magistratu do § 18 ustawy budowniczej dla miasta Krakowa. W dyskusyi zabierali głos pp. Stachowski, Sławiński, Dr. Szołajski, Dr. Krzetuski i Dr. Mussil, poczem przyjęto wnioski Dr. Szołajskiego i Dr. Krzetuskiego, aby w brzmieniu § 18a projektu wprowadzić następującą zmianę:

„Rada miejska wydać może **w drodze ustawodawczej** dla dzielnic przeznaczonych pod zabudowania willowe i przemysłowe — przy uwzględnieniu umów zawartych z przyłączonemi gminami i obszarami, tudzież stosunków miejscowych szczególne przepisy . . (dalej wedle brzmienia projektów) . . . . . . “.

Po wyczerpaniu porządku dziennego zamknął Prezes posiedzenie o godzinie $8^1/_2$ wieczorem.

---

powstają, ze względu na to, że postanowienia dawnej ustawy budowlanej z 18 lipca 1883 L. 63 Dz. u kr. dla m Krakowa są również w pewnej mierze przyczyną drożyzny mieszkań, dalej ze względu na postępy techniki budowlanej, n. p. na używanie betonu do budowli obecnie, którego ustawa budowlana wcale nie zna, nad potrzebą reformy ustawy budowlanej w ogólności i uznając tę potrzebę niezawiśle od zreformowania noweli z dnia 28 marca 1910, uchwaliła komisya zwrócić się na ręce klubu demokratyczno-mieszczańskiego Rady m. Krakowa jako zastępującego interesa klas posiadających, z prośbą o zainicyowanie w Radzie miasta reformy ustawy budowlanej z 18 lipca 1884 L. 63 Dz. u. k. dla m. Krakowa w ogólności i w całości i oparcia tej ustawy na zasadach nowożytnych odpowiadających wymogom czasu. Przyczem jednak w ustawie tej śródmieście m. Krakowa powinno być zabezpieczone raz na zawsze przeciw zakusom rozszerzania ulic, stanowiących nieraz swoją wązkością charakter i urok średniowiecza.

ROZMAITOŚCI.

I

Kwestya ustanowienia terminów i czasokresów do oddania lub objęcia przedmiotów najmu. W Krakowie panuje niczem nieuzasadniony a w skutkach często bardzo dotkliwy zwyczaj, że lokatorzy nawet małe mieszkania zajmujący, niechcą opuścić przedmiotu najmu przed 8-ym miesiąca, a właściciel realności o ile nie wypowiedział przedmiotu najmu sądownie, jest bezsilnym. — Skoro bowiem lokator się wyprowadzi, konieczne są zazwyczaj różne większe lub mniejsze naprawy, w opróżnionym przedmiocie najmu, naprawki takie trwać mogą 2—4 dni, o ile nie dłużej, skutek tego nowy lokator ma możność w najbliższym czasie dopiero koło 12-go się wprowadzić. — Skutek tego jest taki, że lokator, zazwyczaj niechce zapłacić czynszu od 1-go, jako dnia, od którego najem nastąpił, lecz od dnia wprowadzenia się, — często zaś żąda od gospodarza wynagrodzenia szkody, o ile zmuszony był z poprzedniego przedmiotu najmu ustąpić a w skutek niemożności wprowadzenia się do nowego mieszkania, musiał zamieszkać w hotelu. Aby niedogodnościom tym zapobiedz uchwalił Wydział Towarzystwa właśc. realn. na posiedzeniu dnia 26 października 1912 r. na wniosek presesa Dr. Fr. Mussila wnieść do Wysokiego c. k. Namiestnictwa podanie z prośbą o wydanie rozporządzenia z ustanowieniem terminów i czasokresów do oddania lub objęcia przedmiotów najmu.

Również uchwalił Wydział na wniosek członka wydziału p. Sławińskiego, poczynić kroki celem uzyskania rozporządzenia, mocą którego lokator byłby obowiązany przy opuszczaniu oddawać przedmiot najmu w takim stanie w jakim go odebrał.

II.

Z uwagi na powtarzające się od czasu do czasu skargi właścicieli realności, iż lokatorzy utrudniają pozwalanie oglądania mieszkań, przypominamy, że na skutek starań i podania wniesionego swego czasu przez Towarzystwo właścicieli realności, wydało c. k. Namiestnictwo we Lwowie dnia 2-go lutego 1911 r. L. $\frac{832}{32}$/5 rozporządzenie, której poniżej w całej osnowie przypominamy.

ROZPORZĄDZENIE

c. k. Namiestnictwa z dnia 2-go lutego 1911 roku L. $\frac{832}{32}$/5, w którem wydaje się dla gminy król. stoł. miasta Krakowa regulamin w sprawie oglądania mieszkań i innych przedmiotów najmu.

Na zasadzie artykułu XI. 1 ustawy z dnia 1-go sierpnia 1895 L. Dziennika u. p. 112, c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z c. k. wyższym Sądem krajowym w Krakowie rozporządza co następuje:

§ 1.

W braku odmiennej umowy wolno oglądać mieszkania i inne przedmioty najmu po dokonanem ich wypowiedzeniu tylko w czasie od 12-tej do 1-ej w południe i od 4-tej do 5-tej popołudniu w dnie powszednie.

§ 2.

Przy oglądaniu przedmiotów najmu, musi oglądającym towarzyszyć właściciel lub jego zastępca lub dozorca domu.

§ 3.

Oglądanie nie może być dla lokatora zbyt uciążliwe i nie powinno przechodzić koniecznej potrzeby.

§ 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

III.

Myśl wdrożenia inicyatywy, celem ustalenia drogą ustawy dotychczasowego zwyczajowego **prawa co do ostatecznego dnia płatności czynszu najmu.** Prawo zwyczajowe co do ostatecznego dnia zapłaty czynszu najmu jest w rozmaitych miejscowościach zbyt rozbieżne — a nadto w niektórych miejscowościach wogóle nie ustalone.

We Wiedniu n. p. przyjęto, że ostatecznym dniem płatności czynszu jest pierwszy dzień miesiąca, w którym czynsz ma być płatny, — we Lwowie ostateczny dzień płatności ustalił zwyczaj na dzień 3-go miesiąca płatności, u nas w Krakowie dnia ściśle określonego nie ma, zaś jako ostateczny dzień zapłaty przyjmuje się zazwyczaj dzień 8-my miesiąca.

Rzecz jednak jest zbyt wielkiej wagi i dlatego w interesie najemców i wynajmujących, należy dążyć do wprowadzenia w życie ustawy, któraby bez względu na rodzaj najmu, względnie okresowy czas zapłaty, czy takowy jest miesięczny, kwartalny, półroczny lub roczny — ostateczny dzień płatności czynszu najmu stanowczo dla wszystkich miejscowości Monarchii normowała.

Judykatura w powyższej sprawie jest wcale obfitą; dotychczas jednak wogóle święcono zasadę stosowania prawa zwyczajowego. — Częstokroć jednak wylaniały się wyroki tworzące wyłom, w tem zwyczaju oddalające najmującego ze żądaniem skargi, gdy Sąd orzekający wziął pod specyalną uwagę stosunki najmującego utrudniające zapłatę najmu w pierwszym, drugim, trzecim lub nawet dalszym dniu miesiąca płatności.

Obecnie kwestya ustalenia najpóźniejszego dnia płatności czynszu najmu, stała się tembardziej aktualna, że zapadło w tej sprawie charakterystyczne orzeczenie Najwyższego Trybunału w następującej sprawie:

Według zwyczaju we Wiedniu przyjętego, winien najemca zapłacić czynsz najmu najpóźniej o godzinie 6-tej wieczór pierwszego dnia miesiąca płatności.

Późniejsza zapłata uzasadnia prawo właściciela realności do wypowiedzenia mieszkania.

Przy mieszkaniach wynajmowanych przez robotników czeka właściciel na zapłatę czynszu do najbliższej soboty, następującej po 1-szym każdego dnia miesiąca t. j. do dnia, w którym robotnik otrzymuje zapłatę za tygodniową pracę. — Ze względu jednak na brak pozytywnej ustawy, ostateczny dzień zapłaty czynszu najmu normującej dzieje się zwyczajnie, że właściciel realności listem upominającym żąda od lokatora zapłaty czynszu do 2-ch lub 3-ch dni pod rygorem wypowiedzenia. — W tym ostatnim jednak wypadku łatwo zdarzyć się może, że o ile użyje się celem doręczenia takiego listu pośrednictwa poczty — list dochodzi do rąk lokatora po upływie określonego w nim terminu, a tem samem wypowiedzenie następuje bez poprzedniego oznajmienia.

Na podobnem tle rozegrał się proces biegnący przez wszystkie trzy instancye, zakończony orzeczeniem Najwyższego Trybunału niżej powołanem.

Według kontraktu najmu wynajęto lokal do końca 1913 r. przyczem czynsz miał być płacony z góry w ratach półrocznych punktualnie w terminach ustawowych pod rygorem, że gdyby najemca nie dotrzymał jakiegokolwiekbądź warunku kontraktu, miał wynajmujący prawo bezzwłocznie najem wypowiedzieć. — W miesiącu maju 1911 zapłacił lokator czynsz najmu zamiast 1-go maja dopiero 4-go maja 1911 r., uczynił zaś to za pośrednictwem pocztowej Kasy Oszczędności. — Właściciel realności uznał termin zapłaty za spóźniony i trzymając się ściśle zwyczajowego prawa co do dnia zapłaty, tudzież brzmienia kontraktu wypowiedział najem najmobiorcy półrocznie z dniem 1 listopada 1911 r. Sąd I-ej Instancyi zatwierdził wypowiedzenie motywując orzeczenie okolicznością, że zawarte w kontrakcie wyrażenie „punktualnie w ustawowych terminach płatności czynszu“ mieści w sobie wyłącznie jako datę zapłaty pierwszy dzień odnośnego miesiąca. — Sąd II-ej Instancyi zatwierdził wyrok Sądu pierwszego i powołał następujące uzasadnienie:

Według postanowień kontraktu najmu miał być płacony czynsz półrocznie z góry, punktualnie w terminach płatności czynszu — z czego wynika stosując postanowienie §§ 6 i 914 a i b. ustawy cywilnej, że zapłata czynszu w każdym razie w pierwszym dniu peryodu płatności czynszu, t. j. w pierwszym dniu miesiąca odnośne półrocze rozpoczynającego nastąpić powinna.

Najwyższy c. k. Sąd na skutek rewizyi wniesionej przez najemcę uwzględnił ją i nie zatwierdził wypowiedzenia, motywa zaś orzeczenia oparł na następującym wywodzie:

Musi się przyjąć, że najmujący nie zrozumiał dokładnie klauzuli wypowiedzenia zawartej w kontrakcie z powodu jej ogólnego i nieokreślonego brzmienia. —

Nie odnosi się ono t. j. brzmienie do zapłaty czynszu, a w szczególności do punktualnej zapłaty czynszu w dniu 1-go miesiąca czynszowego. — Klauzula ta mówi całkiem ogólnie o niedotrzymaniu ze strony najmującego jego zobowiązań i z tego powodu nie może być uznaną jako postanowienie kontraktu, albowiem wedle rozumienia stron kontraktujących, tak nieznaczna zwłoka w zapłacie — jak trzy dni — nie może być uważaną za niedotrzymanie obowiązku, zwłaszcza, że niedotrzymanie kontraktu pociągnęłoby za sobą doniosłe w skutkach przedwczesne wypowiedzenie najmu mieszkania wynajętego na szereg lat.

Jak z wyżej cytowanego orzeczenia więc wynika. Najwyższy Sąd stanął na stanowisku ogólno ludzkiem wziąwszy pod uwagę wielkość krzywdy jakaby miała miejsce przy bezwzględnem trzymaniu się litery kontraktu. — Z drugiej jednak strony Sądy stosując obecnie w praktyce to orzeczenie mogłyby w rezultacie dojść do wyników dla właścicieli realności niekorzystnych, dla tego szybkie i stanowcze unormowanie tej sprawy jest kwestyą piekącą.

IV.

Ustawa nowa o potrąceniu podwyżki dodatków do podatków przy wymiarze podatku domowo-czynszowego. Ustawę z dnia 23-go lipca 1912 r. N. 164. Dz. p. p. sankcyonowaną i publikowaną w dzienniku ustaw państwa z dnia 13-go sierpnia 1912 r. L. 164, podajemy w przekładzie polskim. — Ustawa ta opiewa:

Za zgodą obu izb rady państwa postanawiam co następuje:

§ 1.

Ze rzeczywistego albo możliwego czynszu, który podlega podatkowi w myśl § 3. patentu o podatkach z domów z dnia 23-go lutego 1820 r., należy wyłączyć tę cząstkę, która odpowiada ubytkowi, spowodowanemu przez podwyżkę dodatków do podatku domowo-czynszowego, skądkolwiekbądź ta podwyżka pochodzi po za miarę obowiązującą z końcem roku 1911.

Jednakowoż pozostają bez uwzględnienia takie podwyżki dodatków, które są przewidziane jedynie jako nominalne, na podstawie osobnych ustawowych postanowień z powodu opustu przy wymiarze podatków rzeczowych, wskutek policzenia opustu w stopę podatkową.

§ 2.

Wypośrodkowanie potrącenia następuje z czynszu brutto po odliczeniu potrąceń w myśl obowiązujących przepisów za uboczne świadczenia odpadających /: § 6 ust. z dnia 9-go lutego 1882 dz. u. p. L. 17.:/.

Przytem bierze się w rachunek tę procentową podwyżkę, która była miarodajna w roku kalendarzowym poprzedzającym rok podatkowy, względnie peryod podatkowy, a mianowicie w ciągu znaczniejszej części albo w razie równości czasu, tę wyższą procentową podwyżkę.

Tytułem potrącenia tej pozycyi nie może być potrącone więcej aniżeli 20% czynszu w § 1. oznaczonego. — Suma potrącenia ma być w całym procencie zaokrąglona tak, że ilość ponad 0.5 podnosi się na całość, nie uwzględnia się zaś ani 0.5 ani poniżej.

§ 3.

Bliższe wskazówki co do obliczenia wysokości potrącenia wydane być mają w rozporządzeniu; równocześnie należy ogłosić tabele dla obliczeń tego potrącenia od każdej korony czynszu.

§ 4.

Jeżeli w razie wcielenia do gminy albo tworzenia nowych gmin, w gminie powiększonej albo nowo utworzonej, na miejsce rozmaitych w poszczególnych terytoryach dotychczasowych procentów dodatków, ma w przyszłości obowiązywać jednolity dodatek procentowy, to należy przy obliczeniu potrącenia w całej gminie brać za podstawę ten procentowy dodatek, który obowiązywał w tej części gminy, gdzie ludność była najliczniejszą z końcem roku 1911.

§ 5.

Ustawa ta obowiązuje z dniem ogłoszenia i ma być zastosowaną po raz pierwszy przy obliczeniu podatku na rok podatkowy 1913.

§ 6.

Wykonanie tej ustawy powierza się mojemu ministrowi skarbu.

Ischl, dnia 23-go lipca 1912 r.

V.

Tabelka terminów płatności podatków. Termin do zapłacenia każdego podatku wynosi 14 dni. — Termina zapadłości są: dla podatku domowo-czynszowego i powszechnego podatku zarobkowego 1-go stycznia, 1-go kwietnia, 1-go lipca 1-go października każdego roku, — dla podatku osobisto-dochodowego 1-go czerwca i 1-go grudnia każdego roku.

DZIAŁ INFORMACYJNY.

I.

Członkom Tow. udziela prezes **Dr. Franciszek Mussil** bezpłatnie wszelkich informacyi w sprawach dotyczących właścicieli realności, oraz **porady prawnej** w sprawach skarbowych, podatkowych i stosunków najmu dotyczących, codziennie od godziny 3½ do 5 popołudniu, z wyjątkiem niedziel i świąt (Karmelicka L. 15 I. p.). **Porady technicznej** udziela członkom bezpłatnie wiceprezes Towarzystwa inżynier arch. **Stanisław Gabryel Żeleński** od godziny 3 do 5 popołudniu w swem biurze przy ul. Swoboda L. 2, codziennie, ewentualnie za poprzedniem porozumieniem się telefonem (Nr. 137).

II.

Dział pożyczek hipotecznych.

Do umieszczenia na solidne hipoteki kilkadziesiąt tysięcy w całości lub częściowo.

III.

Dział sprzedaży i kupna, oraz zamiany nieruchomości.

1. Kilka kamienic z wolnemi latami do sprzedania.

IV.

Dział administracyi domów.

Utworzone przy Towarzystwie właścicieli realności „**Biuro administracyi realności**“ wykonuje powierzone administracye przez osoby do tego ukwalifikowane, dając gwarancyę należytego załatwienia tych agend, oraz zapewniając należyte fachowe, na przepisach oparte załatwianie wszelkich w zakres administracyi wchodzących czynności,

(wszelkie sprawy podatkowe, fasye, umowy z lokatorami, interwencye w zastępstwie właścicieli u władz i t. d. i t. d.).

V.

Dział: Dozorcy domów.

Poleca się Stowarzyszenie stróżów, ul. Zwierzyniecka L. 7, w podworcu na lewo, które pośrednictwo w dostarczaniu stróżów załatwia bezpłatnie.

VI.

W myśl § 5. Statutu.

Członek, który wkładkę roczną K 8 zapłaci, ma prawo:

1) do bezpłatnego ogłaszania za pośrednictwem „Krakowskiego Biura ogłoszeń oraz wynajmu mieszkań i sklepów", ulica Karmelicka L. 15, parter, mieszkań, jakie członkowie mają do wynajęcia w swych realnościach;

2) do wstępu na posiedzenia, Walnego Zgromadzenia, wiece i t. p.;

3) do bezpłatnego informowania się w kancelaryi Towarzystwa przy ulicy Karmelickiej L. 15, I. p. we wszelkich sprawach, dotyczących spraw właścicicieli realności, zgłaszania się względem administratorów i dozorców domów i informowania się co do kwalifikacyi tychże, zasięganie bezpłatnej porady prawnej we wszystkich sprawach skarbowych, podatkowych i stosunku najmu dotyczących;

4) nadto otrzymuje członek bezpłatnie pismo „Krakowianin", w którym podaje się do wiadomości wszelkie sprawy i praktyczne wskazówki, dotyczące właścicieli realności;

5) jakoteż wszelkie inne pisma dla członków przez Towarzystwo wydawane;

6) w końcu ma prawo korzystania z założonego przez Towarzystwo Biura administracyi realności.

VII.

Każdy członek, któryby „Krakowianina" nie dostał, zechce się zgłosić do biura Towarzystwa (ul. Karmelicka L. 15. I. p.).

Reklamacye będą tylko do 14 dni uwzględniane. Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

Celem umożliwienia skutecznego doręczania „Krakowianina" upraszamy o bezzwłoczne zawiadamianie ustne lub korespondentką w razie zmiany mieszkania.

VIII.

Po myśli § 7 statutu członek wystąpić może z Towarzystwa z końcem roku i powinien przynajmniej na 15 dni przed końcem roku o wystąpieniu swem zawiadomić pisemnie Prezydyum.

Zaniedbanie tego terminu pociąga za sobą obowiązek uiszczenia wkładki na rok następny.

IX.

Zwracamy uwagę, że na żądanie załatwia się dla Szanownych członków przez cały rok wszelkie sprawy porządkowe jak:

1) Fachowe na przepisach ustaw oparte sporządzanie przez cały rok wszystkich fasyi, a mianowicie do podatku osobisto-dochodowego, do podatku rentowego, powszechnego, podatku zarobkowego, podatku domowo-czynszowego oraz listy głównej i szczegółowych.

2) Przestrzeganie i utrzymywanie ewidencyi terminów przedkładania fasyi.

3) Wnoszenie wszelkich fasyi, list i pism do c. k. Administracyi podatków w terminach ustawą przepisanych.

4) Interwencya w zastępstwie stron w c. k. Administracyi podatków w sprawach podatkowych (przy załatwianiu i wyjaśnianiu usterek do fasyi do podatku osobisto-dochodowego, wykazywaniu potrąceń, przy sprostowaniu przez Władzę dochodu zeznanego z domu, przy fasyi do podatku domowo-czynszowego i t. d.).

5) Sporządzanie odwołań i rekursów od niesprawiedliwych wymiarów podatków do wyższych Instancyi.

W ten sposób strona unika obowiązku i konieczności myślenia przez cały rok o różnych terminach, unika nakładania grzywien za nieprzedłożenia fasyi w przepisanych terminach, (grzywny te od K 20 i wyżej w zasadzie Władza nie odpisuje), unika konieczności osobistej interwencyi w c. k. Adm. podatków.

Należyte, na przepisach ustaw oparte układanie fasyi i sporządzanie odwołań rekursów, jakoteż przestrzeganie terminów, jest bardzo ważne, nieprzedkładanie bowiem fasyi w terminach ustawą przepisanych, pociąga za sobą utratę prawa wnoszenia środków prawnych (odwołań, rekursów), dlatego też w przeważnej części odwołania i rekursy nie odnoszą skutku, gdyż Władza takowe ze względów formalnych odrzuca, nie wchodząc w merytoryczne ich załatwienie.

X.

Prezydyum Towarzystwa właścicieli realności przypomina Szanownym Członkom, że właściciele realności obowiązani są do dnia 15 listopada b. r. przedkładać w c. k. Administracyi podatków listy główne i szczegółowe.

Ważną jest rzeczą, aby listy te były należycie sporządzane, oraz aby wypełniano jedynie te rubryki, które ustawa wymaga.

Wszelkich wyjaśnień pod tym względem udziela się Członkom w biurze Stowarzystwa przy ul. Karmelickiej L. 15. I. p. codziennie od godziny $3^1/_2$—5 po południu, z wyjątkiem niedziel i świąt.

XI.

Nowi członkowie:

578. Rękiewicz Apolonia, zgłosił prezes Dr. Mussil.
579. Zgromadzenie Ks. Emerytów, zgł. prezes Dr. Mussil.
580. Hallerówny Ewa i Anna, zgłosiło biuro ogłoszeń.
581. Dr. Goldberger Ignacy, „ „ „
582. Tichowa Irena, „ „ „
583. Turowicz August, „ „ „
584. Janicka Kamila, zgłosił prezes Dr. Mussil.
585. Rattler Jetti, zgłosił p. Czapnicki.
586. Machowska Leopoldyna, zgłosił prezes Dr. Mussil.
587. Braum Włodzimierz, zgłosił prezes Dr. Mussil.
588. Gołąb Kazimierz, zgłosiło biuro ogłoszeń.

Zmiany w stanie posiadania realności w Krakowie za marzec 1912.

Kupno.

1. Kalbowie Leon i Ewa, od Wójcikowej Walentyny, lwh. realności 652/XIII, Zwierzyniec, pół realności za cenę 4.881 K.
2. Dr. Gogulski Józef i Chrząszczowa Wiktorya, od Mrugaczów Gabryela i Magdaleny, lwh. realn. 177/XIII, Zwierzyniec, za cenę 40.000 K.
3. Scheuerowie Józef i Amalia, od Dunkelblumów Józefa Safir i Sary, lwh. realn. 2708/VIII, ul. Wrzesińska, za cenę 130.000 K.
4. Haasowie Bernard i Regina, od Piekarczyka Mikołaja, lwh. realn. 727/IV, ul. Łobzowska, za cenę 80.000 K.
5. Budekowie Regina i Franciszek, od Niechciałów Stanisława i Wiktoryi, lwh. realn. 614/XII, Krowodrza, za cenę 2.400 K.
6. Verständigowie Abraham i Paulina, od Brukmerów Józefa i Maryi, lwh. realn. 52/VII, ul. Zielona, za cenę 138.500 K.
7. Wołkowiccy Stanisław, Dr. Tadeusz i Selina, od Blumenfelda Adolfa, lwh. realn. 40/I, ul. Szewska, za cenę 144.000 K.
8. Roguski Tadeusz, od Dobranowskiej Józefy, lwh. realn. 756/XIII, Zwierzyniec, za cenę 26.000 K.
9. Mączyński Franciszek i Sperling Józef, od Hemplowej Kazimiery, lwh. realn. 2420/IV, ul. Karmelicka, za cenę 115.600 K.
10. Meth Dawid, od Thorn recte Bader Chaji, lwh. realn. 1507/VIII, ul. Szeroka, za cenę 31.060 K.
11. Gmina m. Krakowa, od Kaufmanowej Heleny, Neumann Jetti, Mehlów Salomei, Reginy, Maurycego i Zygmunta, lwh. realn. 757/XIII, Zwierzyniec, za cenę 7.012 K.
12. Zwichler Samuel i Estera, Einchorn Bernard i Dina, od Żabnerów Calel i Tauby, lwh. realn. 1519/VIII, ul. Miodowa, za cenę 120.000 K.
13. Hirsch Eliasz, Beckmann recte Fleigeher Marya, od Gemeinerów Salomona i Rozalii, lwh. realn. 1812/VIII, ul. Wawrzyńca, za cenę 65.006 K.
14. Gmina m. Krakowa, od Nalepów Franciszki, Ludwiki, Jana, Piotra, Antoniego, Maryanny i Józefy, lwh. realn. 166/XX, Dąbie, za cenę 44.060 K.
15. Wohlfeiler Salomea, od Dyląga Kazimierza i Franciszka, lwh. realn. 336/XX, Dąbie, za cenę 990 K.
16. Kops Eliasz, od Tętcków Jana i Karoliny, lwh. realn. 978/XXI, Płaszów, za cenę 11.300 K.
17. Gartenberg Bluma, od Gronnera Izaaka, lwh. realn. 1449/VIII, ul. Krakowska, za $^1/_6$ część 7.350 K.
18. Gębala Franciszek, od Gębali Maryi, lwh. realn. 166/XI, Dębniki, za $^1/_2$ część 1.000 K.
19. Polmannowie Stanisław i Marya, od Chwalibogowskiej Lejki, lwh. realn. 235/XIII, Zwierzyniec, za cenę 74.000 K.
20. Futro Józef, od Ruseków Adolfa i Anieli, lwh. realn. 239 i 452/X, Zakrzówek, za cenę 14.755.
21. Gmina m. Krakowa, od Miarczyńskiego Romana, lwh. realn. 753/XIII, Zwierzyniec, za cenę 3781 K.
22. Leser Lea, od Wachtla Henryka, lwh. realn. 1408/VIII, plac Wolnica, za cenę 7.500 K.
23. Wetstein Salomon i Fischerowa z Wetsteinów Jacheta, od Wechslera Józefa i Racheli, lwh. realn. 195/I, ul. Floryańska, za cenę 195.500 K.
24. Magnuscy Władysław i Stanisława, od Dra Grünberga Henryka Berman (2 im.) i Efroima, lwh. realn. 2498/VIII, ul. Dietla, za cenę 120.000 K.
25. Ziemiański Bolesław, od Smolarskich Władysława i Róży, lwh. realn. 2065/V, ul. Krzywa, za cenę 52.000 K.
26. Müllerowie Wolf i Helena, od Margulіesa Michała i Anny i Lebenheima Samuela, lwh. realn. 2851/VIII, ul. Miedzuch, za cenę 89.000 K.
27. Westfriedowie Maksymilian i Helena, od Osta Jetti i Schmalzbacha Jakóba, lwh. realn. 2824/VI, ul. Blich, za cenę 17.000 K.
28. Horowitz Anna, od Wiesenfeldów Hirscha i Racheli, lwh. realn. 1418/VIII, ul. Krakowska, za cenę 48.000 K.
29. Owsianka Józef, od Kofinowej Małgorzaty, lwh. realn. 57/XX, Dąbie, za $^1/_2$ część 1.600 K.
30. Paschalski Władysław, od Kulczyckiej Heleny, lwh. realn. 339/XV, Nowa Wieś, za cenę 31.000 K.
31. Beckmann Chaim vel Henryk i Anna, od Safir Józefa i Dunkelblumowej Sary, lwh. realn. 2869/VIII, ul. Dietla, za cenę 28.500 K.
32. Chmielarczykowie Edward i Helena, od Rożeckiego Stefana, lwh. realn. 2123/IV, ul. Lenartowicza, za cenę 88.400 K.
33. Pilchowie Stanisław i Marya, od Kofina Wojciecha, lwh. realn. 110/XX, Dąbie, za $^1/_2$ część 1.400 K.
34. Leserowie Izak Hirsch (2-ga im.) i Lea, od Wachtlów Eugeniusza, Samuela i Norberta, lwh. realn. 1408/VIII, plac Wolnica, $^3/_8$ części za cenę 22.500 K.
35. Leśniowscy Edmund i Janina, od Dra Komorowskiego Bolesława, lwh. realn. 759/XIII, Zwierzyniec, za cenę 20.000 K.
36. Hołubowscy Dr. Jan i Józefa, od Dudzik Stanisława i Antoniny, lwh. realn. 2001/VI, ul. Bosacka, za cenę 68.000 K.
37. Grudziński Józef, od Gawlika Macieja, lwh. realn. 105/XIII, Zwierzyniec, za cenę 7.000 K.
38. Fischer Berta, od Stopczańskiej Anieli, lwh. realn. 252/XIX, Grzegórzki, za cenę 4.000 K.
39. Nebenzahlowie Maurycy i Róża, od Schmelza Zygmunta, lwh. realn. 30/VIII, ul. Dietla, za cenę 158.000 K.
40. Klein Kalman, od Kleina Szymona recte Sagana, lwh. realn. 464 i 183/XVII, Krowodrza, za cenę 8.000 K.
41. Pilchowie Stanisław i Marya, od Nalepy Franciszka, Maryanny i Wincentego i Wójcikowej z Nalepów Franciszki, lwh. realn. 110/XX, za cenę 1.400 K.
42. Toporek Andrzej, od Toporkowej Waleryi, lwh. realn. 82, 199 i 207/XX, Dąbie, za cenę 600 K.
43. Biernatowie Józef i Maryanna, od Piekielnika Piotra, lwh. realn. 873/XXI, Płaszów, za cenę 800 K.
44. Hirschfeld Natalia i Korngoldowie Dr. Józef i Klara, lwh. realn. 2514/VIII, ul. Wrzesińska, za cenę 170.000 K.
45. Dr. Landau Filip, od gminy m. Krakowa, lwh. realn. 1693/VIII, ul. Wąska, za cenę 483 K.
46. Rajtar Piotr, od Niemczykiewicza Stanisława, lwh. realn. 83/XVI, Łobzów, za cenę 800 K.
47. Jędrzejczyk Feliks, od Jędrzejczyka Antoniego, lwh. realn. 66/XV, Nowa Wieś, za cenę 1.006 K.

Ciąg dalszy nastąpi).

Skład Komisyi redakcyjnej „Krakowianina“: X. Prof. Dr. Jan Korzonkiewicz, Dr. Franciszek Mussil, radca Alojzy Niemetz, Dr. Józef Steinberg, Dr. Alfred Szołayski, inż. Stanisław Gabryel Żeleński.

Wydawca i Redaktor odpowiedzialny: **Dr. Franciszek Mussil.** – Nakładem Towarzystwa Właścicieli Realności w Krakowie.
Czcionkami Drukarni Związkowej w Krakowie (ul. Mikołajska L. 13), pod zarządem A. Szyjewskiego.